

Uitleg kernkwaliteiten

Wat betekenen de vaktermen?

Termen zoals genoemd in de verordening	Toelichting	Verwijzing tabblad 2 Ingang kernkwaliteiten
A		
A-locatie bos	Bossen die op grond van botanische kwaliteit worden beschouwd als voorbeelden van de in Nederland voorkomende natuurlijke bosgemeenschappen.	A1, Bos
Achterkade	Achterzijde of achterdijks van een ontginning. Deze moest de ontginning beschermen tegen het hoger gelegen veen erachter.	A1, Open landschap
Afgetichelde graslanden	Grasland waarbij de bovenste meter is afgegraven ten behoeve van de baksteenproductie.	A1, Rivierenlandschap
B		
Binnendijks	Deel van het riviereengebied dat door winterdijken wordt beschermd tegen de invloed van de rivier.	A1, Rivierenlandschap
Blauwgrasland	Een bijzonder soortenrijke plantengemeenschap van schraal nat grasland dat voorkomt op voedselarme, natte gronden, overwegend in beekdalen en laagvenen, met een specifieke soortensamenstelling. Ontstaan door maaibeheer uit het verleden.	A1, Open landschap
Blokverkaveling	Verdeling van een gebied in blokvormige percelen	A1, Open landschap
Boezem	Oppervlaktewater rondom een polder dat polderwater opvangt en afvoert. Het water in de sloten binnen de polder wordt op een vast peil gehouden en watert af op de boezem (deze heeft een streefpeil)	A1, Open landschap
Bosontginning	In bosontginningen is het bos gekapt en omgezet in landbouwgrond. De oorsprong (bos) is niet meer te herkennen. Oude ontginningen zijn vaak fijnmazig verkaveld, jongere ontginningen meer open met blokverkaveling.	A1, Open en besloten landschap
Bosopslag	Natuurlijke verjonging van bomen in het bos	A1, Bos
Broekbos	Permanent nat en af en toe plaatselijk overstroomd bos	A1, Bos
Broekgebied	(Van oorsprong) nat en plaatselijk overstroomd gebied.	A1, Open en besloten landschap
Broekontginnings-landschap	In broekontginningen is de oorsprong (bv broeklanden) niet meer direct te zien maar wel de relatieve natte uitgangssituatie. Oude ontginningen zijn vaak fijnmazig verkaveld, jongere ontginningen meer open met blokverkaveling.	A1, Open landschap
Bronvegetatie/bos	Specifieke plantensoorten van bronnen en brongebieden	A1, Bekenlandschap
Bronnen	Water dat van nature uitteedt uit de grond over het land stroomt, of direct in het oppervlaktewater.	A1, Bekenlandschap
Buitendijks	Gebied tussen de winterdijken, dus de rivier en de uiterwaarden.	A1, Rivierenlandschap

Termen zoals genoemd in de verordening	Toelichting	Verwijzing tabblad 2 Ingang kernkwaliteiten
C		
Coulisselandschap	Een half open landschap waarbij kleine onregelmatige percelen worden begrensd door landschapselementen zoals heggen en houtwallen.	A1, Besloten landschappen
D		
Donk	In andere regio's ook wel woord genoemd. Een duidelijke heuvel in een lager gelegen (rivieren)gebied met vrijwel altijd een bewoonde plek.	A1, Open en besloten landschap en A1. Rivierenlandschap
Doodijkskuilen/gaten	Ook wel bekend als Pingoruïne. Een laagte die ontstaat als het ijs smelt en de actieve gletsjer zich terugtrekt.	B, Aardkundige waarden
Doorbraak kolken/wielen	Kolken of wielen zijn meestal ronde plassen die zijn ontstaan door dijkdoorbraken.	A1, Rivierenlandschap
Droogdal(-systeem)	Diepe smeltwatergeulen op stuwwallen en heuvels, ontstaan in beide ijstijden. De gevormde dalen staan nu bijna allemaal droog en hebben geen water afvoerende functie meer.	B, Aardkundige waarden
E		
Eendenkooien	Boschages met watergangen, in vroeger tijden aangelegd om eenden te vangen.	A1, Open en besloten landschap
Engen	Een van oudsher met mest opgehoogde akker rondom dorpen in het zandlandschap. Ook wel enk of es genoemd	A1, Open en besloten landschap
Enk	Een van oudsher met mest opgehoogde akker rondom dorpen in het zandlandschap. Ook wel eng of es genoemd	A1, Open en besloten landschap
Enkeerd(-grond)	Bodemtype met een door de mens opgebrachte laag van minimaal 50 cm dik, met veel organische stof.	B, Aardkundige waarden
Erosiegeul	Een geul gevormd door slijtage of verplaatsing van sediment onder invloed van water of wind.	B, Aardkundige waarden
Esdorp	Zie es.	A1, Open en besloten landschap
Es	Essen zijn open plekken in vaak bosrijker gebied, de oude vaak bolle akkers nabij dorpen. Ook wel eng of enk genoemd.	A1, Open en besloten landschap
Essenlandschap	Zie es.	A1, Open en besloten landschap
EVZ	Ecologische verbindingszone	A2.1, EVZ
F		
Foerageergebied	Gebied waar dieren voedsel vinden.	A1, Open landschap
G		
Ganzenrustgebied	Beleids categorie in de Omgevingsverordening. Gebieden waarbij de duurzame instandhouding van ganzenpopulaties centraal staat. Rustgebied voor overwinterende ganzen	A1, Ganzenrustgebied
Geomorfologie	Geologische vormen in het aardoppervlak en de processen die bij het ontstaan daarvan in de oudheid een rol hebben gespeeld.	B, Aardkundige waarden
Gradiënten	Geleidelijke overgangen in bijvoorbeeld hoogte, voedselrijkdom, hydrologie, openheid, landschap, etc.	A1, Open en besloten landschap
Grafheuvels	Prehistorische begraafplaatsen.	A1, Heide, stuifzanden en vennen en Markante (cultuurhistorische) elementen,
Graften	Een knik of mini-terras op een helling meestal begroeid met struiken.	A1, Open en besloten landschap
Grenswallen	Een wallichaam welke de grens van een perceel afbakent.	A1, Open en besloten landschap

Termen zoals genoemd in de verordening	Toelichting	Verwijzing tabblad 2 Ingang kernkwaliteiten
Grienden	Percelen waar (van oudsher) wilgentenen werden geteeld en geoogst.	A1, Open en besloten landschap
Groene wiggen	Groene inhammen vanuit buitengebied het stedelijk gebied in.	A1, Stedelijk of bebouwd karakter.
H		
Hakhout	Hout dat periodiek wordt gekapt van bomen, waarna de bomen opnieuw uitlopen.	A1, Bos
Heideontginning	In de ontginningen is de oorsprong (bv heide) niet meer te herkennen, maar wel de relatieve arme en droge grond.	A1, Heide, stuifzanden en vennen
Heide-ontginninglandschap	In de ontginningen is de oorsprong (bv heide) niet meer te herkennen, maar wel de relatieve arme en droge grond.	A1, Heide, stuifzanden en vennen
Hoevenlandschap	Een kleinschalig landschap, met bochtige wegen en onregelmatig gevormde perceelsgrenzen. Her en der staat een oude boerderij, hoge essen worden afgewisseld met lager liggende weilanden.	A1, Open en besloten landschap
Hooilanden	Graslanden die van oudsher als hooiland werden gebruikt, vaak nat en schraal met veel natuurwaarden.	A1, Open landschap
Hoogveengebied	Hoogveen is gevoed door regenwater, in tegenstelling tot laagveen, dat wordt gevoed door oppervlaktewater.	A1, Veengebieden
Houtwal	Lijnvormig landschapselement (heg en/of bomenrij), van oorsprong een (bescheiden) aarden wal met daarop houtige beplanting.	A1, Open en besloten landschap
I		
Inundatievelden	Velden destijds bestemd om onder water gezet te kunnen worden. Dit was onderdeel van het landbouwsysteem om ziekten, plagen en onkruid te bestrijden. De term wordt ook gebruikt voor gronden die onder water gezet konden worden voor militaire doeleinden (Hollandse waterlinie).	A1, Open landschap, markante elementen
J		
K		
Kamerterras	Wordt ook wel smeltwaterterras genoemd. Het is gevormd in de ijstijd toen het ijs begon te smelten en ligt op de overgang van de hoge stuwwal naar het glaciale bekken. Door de instortende stuwwal en het smeltwater is hier veel zand, grind en leem afgezet. Is in Nederland bekend van twee locaties: bij Elspeet en tussen Nunspeet en Hattem.	B, Aardkundige waarden
Kampenlandschap	Landschap uit het verleden, op de zandgrond, met individuele, kleinschalige akkers. Een kamp bestaat uit akkers op de hoger gelegen dekzandrug, grasland langs de beekjes tussen de ruggen en het boerenerf er tussenin op de flanken van de rug. Kenmerken zijn de bolle, opgehoogde akkers, afscheidingen met houtwallen en houtsingels en de bochtige wegen.	A1, Besloten landschappen
Kavelpatroon	Vorm van een of meerdere percelen	A1, Open en besloten landschap
Kleiput	Een veelal met watergevulde uitgraving in het landschap ten behoeve van kleiwinning.	A1, Rivierenlandschap
Kleiwinninggebied	Restanten van klei- en zandwinning zijn meestal grote plassen langs rivieren.	A1, Rivierenlandschap
Kom	Zie komgebied	A1, Rivierenlandschap
Komgebied	Binnendijkse gebieden langs rivieren, wat verder van de rivier gelegen, waar het slib kon bezinken. Dit leidde plaatselijk tot dikke, zware komklei. Het landschap is open, met weinig bebouwing en rechte sloten en bestaat vooral uit grasland, met enkele verspreide populierenbosjes, grienden en eendenkooien.	A1, Rivierenlandschap
Komklei	Zie komgebied	A1, Rivierenlandschap
Komlandschap	Zie komgebied	A1, Rivierenlandschap

Termen zoals genoemd in de verordening	Toelichting	Verwijzing tabblad 2 Ingang kernkwaliteiten
Komontginning	Zie komgebied	A1, Rivierenlandschap
Kolken	Worden ook wel wielen genoemd en zijn meestal ronde plassen, ontstaan door dijkdoorbraken.	A1, Rivierenlandschap
Kooibossen	Bossen bij eendenkooien.	A1, Markante elementen
Kronkelwaarden	Zichtbaar vaak golvend reliëf van oude rivierarm	A1, Rivierenlandschap
Kwel(gebied)	(Grond-)water dat onder druk aan de oppervlakte uit de bodem treedt. Basenrijke kwel betreft water met hoge(re) zuurgraad, wat vaak hoge natuurkwaliteit oplevert.	A3, Milieucondities
Kweldam/ kwelkade	Aangelegde kade evenwijdig aan de binnenkant van een rivierdijk. Om bij hoge waterstanden de rivierkwel op te vangen	A3, Milieucondities
Kwelveenster	Gat in een slecht doorlatende laag, waardoor dieper kwelwater naar boven kan komen.	A3, Milieucondities
L		
Laagveen	Laagveen is gevoed door oppervlaktewater, in tegenstelling tot hoogveen, dat wordt gevoed door regenwater.	A1, Open landschap
Limes (met castella)	De noordelijke grens van het oude Romeinse rijk. De castella zijn oude forten en versterkingen	A1, Open landschap en Markante (cultuurhistorische) elementen
Lintbebouwing	Bebouwing die naast elkaar of aangrenzend zijn gebouwd en zich als een lint parallel uitstrekken langs een weg	A1, Stedelijk of bebouwd karakter.
Löss	Een lemige grondsoort waarbij de korrelgrootte van het materiaal zeer fijn is en tussen zand en lutum in ligt	B, Aardkundige waarden
M		
Malebos	Bossen welke vroeger gemeenschappelijk werden gebruikt en gemeenschappelijk in eigendom waren in een Maalschap.	A1, Bos
Meander	Een lus of kronkel in een watergang (veelal een beek of rivier)	B, Aardkundige waarden
Microreliëf	Reliëf op zeer kleine en vaak lokale schaal.	A1, Open en besloten landschap
Migratiezone	Route voor uitwisseling flora en fauna (vgl. EVZ).	A1, Open en besloten landschap
Miocene klei	Klei afgezet in het geologische tijdperk mioceen, onderdeel van het tertiair, nog voor het pleistoceen.	B, Aardkundige waarden
Motte	Benaming voor een kunstmatige heuvel met een regelmatige vorm en steile zijden.	A1, Markante (cultuurhistorische) elementen,
Mozaïek landschap	Rijk geschakeerd/gevarieerd landschap.	A1, Open en besloten landschap
N		
Nationaal Landschap	Een aangewezen gebied waarvan is aangegeven dat er een unieke combinatie van agrarisch gebied, natuur en cultuurhistorie bevindt.	Gebiedscategorie komt mogelijk te vervallen 2023.
Natura 2000	Een Europees netwerk van beschermde natuurgebieden waarbinnen bepaalde flora en fauna en hun habitat worden beschermd.	A1, Open en besloten landschap
O		
Oeverwal	Oeverwallen zijn door de rivier gevormde wallen in het landschap.	A1, Rivierenlandschap. B, Aardkundige waarden

Termen zoals genoemd in de verordening	Toelichting	Verwijzing tabblad 2 Ingang kernkwaliteiten
Ontginning	Het in cultuur brengen van woeste gronden (veen, heide, bos, etc.) vaak ten behoeve van agrarisch gebruik	A1, Open landschap
Ontginnings-landschap	Zie ontginning	A1, Open landschap
Ontginnings-landgoed	Een landgoed met vele ontginningen rondom en in eigendom	A1, Open landschap
Ooibos (zachthout en hardhout)	Ooibossen zijn vochtige rivierbegeleidende bossen.	A1, Rivierenlandschap
Oost-Nederlands plateau	Een hooggelegen gebied in het oosten van de Achterhoek en Twente ontstaan in het Pliocene door erosie en sedimentatie	B, Aardkundige waarden
Oude woonkernen	Van oudsher relatief druk bevolkt bewoningsgebied	A1, Stedelijk of bebouwd karakter.
Overslaggrond	Land waar het bodemmateriaal uit een ontstaan kolkgat of wiel is afgezet	A1, Rivierenlandschap
P		
Paraboolduin	Door de wind gevormde paraboolvormige duin.	B, Aardkundige waarden
Parel	De belangrijkste en meest waardevolle/zeldzame natuur in een gebied	D, Parel
Pioniervegetatie	Een groep van plantensoorten welke zich het eerste vestigen in een leeg/braak liggend gebied.	A1, Open en besloten landschap
Plas-dras bermen	Zeer natte bermen, vaak langs watergangen.	A1, Open en besloten landschap
Plateaurandbeken	Veen/heidebeken en traag stromende beken in het oosten van het gebied van de Oude IJssel (omgeving Vragender en Lichtenvoorde).	B, Aardkundige waarden
Poelen	Relatief kleine waterplassen vaak in landelijk gebied buiten GNN. Zij zijn meestal door de mens aangelegd. Belangrijk als leefgebied en als stapsteen in ecologische verbindingen.	A1, Poelen
Polderstructuur	Een door de mens drooggelegd gebied waarbij door diverse waterkeringen en waterpeilen de waterstand kunstmatig wordt geregeld.	A1, Open landschap
Pollen	In de late Middeleeuwen werden boerderijen in de kommen op hoge terpen of pollen gebouwd.	A1, Rivierenlandschap
Q		
R		
Rabatten	Door de mens aangebrachte parallel gelegen verhogingen in natte gebieden, om bomen op te planten. Naast de rabatten liggen de uitgegraven rabatsloten die het water moeten afvoeren.	A1, Bos
Rivier/beek begeleidend bos	Bossen in het riviereengebied en nabij beken, welke periodiek worden overstroomd of welke onder invloed staan van permanent kwelwater	A1, Rivierenlandschap
Rivierduinen	Door de wind gevormde zandduinen langs rivier.	A1, Rivierenlandschap. B, Aardkundige waarden
Rivierduincomplex	Een clustering of complex van rivierduinen	A1, Rivierenlandschap. B, Aardkundige waarden
S		
Sandr vlakte	Spoelzandwaaier. Afzettingen uit de ijstijd, bestaande uit grof zand en grind. Smeltwater dat van het ijs afkwam, nam zand en grind mee en liet dit achter op de flanken van de stuwwallen in de vorm van waaiers.	B, Aardkundige waarden
Schraalland	Land dat weinig voedselrijk is, en daarmee juist rijk aan flora en insecten. Kan droog en nat zijn.	A1, Open landschap

Termen zoals genoemd in de verordening	Toelichting	Verwijzing tabblad 2 Ingang kernkwaliteiten
Singels	Een brede strook van bomen en struiken veelal als afscheiding tussen percelen.	A1, Open en besloten landschap
Slagenlandschap	Een landschap waar verkaveling heeft plaats gevonden in smalle stroken, de slagen	A1, Open landschap
Slotheuvel	Kasteelheuvel.	A1, Markante (cultuurhistorische) elementen,
Smeltwaterafzetting	Zie Sandr vlakke	B, Aardkundige waarden
Smeltwatergeul	Door smeltwater ontstane geulen of dalen ontstaan in de ijstijd.	B, Aardkundige waarden
Spaartelgen	Wanneer bij hakhout een stam (telg) wordt overgehouden die opnieuw kan uitlopen.	A1, Bos
Spoordijk	Een dijk waar een spoorbaan overheen gaat of ging. Vaak botanisch interessant	A1, Open en besloten landschap
Sprengen	Deels uitgegraven beeklopen, van oorsprong om watermolens te voeden met water.	A1, Bekenlandschap
Steilrand	Een abrupt hoogteverschil van enkele tot soms vele meters.	B, Aardkundige waarden
Sterrenbos	Een bos met lanen die vanuit een middelpunt straalsgewijs naar buiten lopen en zo een ster vormen.	A1, Bos
Strangen	Strangen zijn oude rivierlopen.	A1, Rivierenlandschap
Strandwal	Een wal van door de zee opgeworpen zand, evenwijdig aan de kust. De oudere strandwallen in Nederland zijn gevormd tijdens het Holoceen, in het Atlanticum. Achter de strandwal ontstond nieuw land en aan de kant van de zee ontstonden nieuwe strandwallen. Zo kwamen de oude strandwallen steeds meer landinwaarts te liggen.	B, Aardkundige waarden
Stroomdalflora	Specifieke plantensoorten van rivierbegeleidende graslanden	A1, Rivierenlandschap
Stroomdalgrasland	Rivierbegeleidende graslanden met specifieke flora soorten.	A1, Rivierenlandschap
Stroomgordel	Ook wel restgeul of dode rivierarm genoemd. Ontstaan door het wegvallen van wateraanvoer na verleggen van de geul of afsnijden van een meander.	B, Aardkundige waarden
Stroomruggen	Stroomruggen zijn door de rivier gevormde wallen in het landschap.	B, Aardkundige waarden
Strubbenbos	Bos met oude, knoestige, gedrongen, met meerdere stammen uit één stobbe gegroeide stammen van eiken. Ontstaan uit voormalig hakhout en inmiddels uitgegroeid tot volwaardige bomen.	A1, Bos
Stuwwal	Relatief hoge ruggen in het zandlandschap ontstaan door opstuwing (van al bestaande afzettingen) door gletsjers in de ijstijd.	B, Aardkundige waarden
Stuwwalflank	De zijkant of randen van een stuwwal.	B, Aardkundige waarden
Stuwwalplateau	Tijdens het droge poolklimaat in de laatste ijstijd hadden wind- en watererosie vrij spel. Stuwwallen erodeerden en er ontstonden plateaus	B, Aardkundige waarden
T		
Terras	Een stapvormige landvorm.	B, Aardkundige waarden
Terreindepressie	Een lokale laagte in een terrein.	B, Aardkundige waarden

Termen zoals genoemd in de verordening	Toelichting	Verwijzing tabblad 2 Ingang kernkwaliteiten
Tertiaire en pleistocene formaties	Bodemlagen gevormd in de geologische tijdvakken tertiair en pleistoceen. Het tertiair (paleoceen, eoceen, oligoceen, mioceen, plioceen) kwam voor het quartair (pleistoceen, holoceen).	B, Aardkundige waarden
Tertiaire klei	Klei gevormd in het geologische tijdvak tertiair.	A1, Rivierenlandschap. B, Aardkundige waarden
Torenmolen	Een ronde en zwaargebouwde stenen windmolen	A1, Markante (cultuurhistorische) elementen
Trechterdal-systeem	Korte en brede erosiedalen worden vanwege hun vorm ook wel trechterdalen genoemd.	A1, Bekenlandschap. B, Aardkundige waarden
U		
Uitgestoven laagte	Een laagte ontstaat doordat de wind het bodemmateriaal, vaak zand, heeft weggeblazen.	A1, Heide, stuifzanden en vennen
V		
Veenontginning	De benaming voor de vroegere bewoning en in cultuur brengen van woeste (hoog)veengebieden.	A1, Open landschap
Veenontginnings-landschap	Zie veenontginning.	A1, Open landschap
Ven (gebufferd)	Een ven is een klein, ondiep, natuurlijk water op de pleistocene zandgrond, meestal met een wisselende waterstand. Ze worden gevoed door regenwater of door grondwater. Als het grondwater dat het ven voedt veel (basische) mineralen bevat is sprake van een gebufferd ven.	A1, Open landschap
W		
Waterstaatswerk	Dijkjes, kades, sluisjes	A1, Open en besloten landschap
Wetering	Een gegraven watergang.	A1, Open en besloten landschap
Wielen	Worden ook wel kolken genoemd en zijn meestal ronde plassen, ontstaan door dijkdoorbraken.	A1, Rivierenlandschap
Wintergasten	Trekvogels welke alleen in het najaar "de winter" verblijven en niet in Nederland broeden.	A1, Open landschap
Woerd	In andere regio's ook wel donk genoemd. Een duidelijke heuvel in een lagergelegen gebied met vrijwel altijd een bewoonde plek.	A1, Open en besloten landschap
X		
Y		
Z		
Zandput	Een veelal met watergevulde uitgraving in het landschap ten behoeve van zandwinning.	A1, Rivierenlandschap
Zandverstuiving	Een open plek in heide en duingebieden waar vrijwel geen begroeiing is en waar het zand door wind vrij kan bewegen.	A1, Heide, stuifzanden en vennen
Zegen	Een streekgeboden benaming voor sloten in het rivierenlandschap.	A1, Open en besloten landschap, rivierenlandschap
Zijtwendes	Ook wel dwarsdijken genoemd.	A1, Open landschap

Begrippen die niet te concretiseren zijn en daarom in de planbeoordeling buiten beeld blijven:

Abiotiek
Abiotische processen
Agrarisch cultuurlandschap
Agrarisch gebied
Akkerbouw
Bodem
Boslandschap
Contactzone
Cultuurlandschap
Cultuurhistorisch landschap
Dekzandlandschap
De Groene Mal
Ecologisch kerngebied
Ecologische samenhang
Ecosysteemdiensten
Gemeentelijke monumenten
Groen-blauwe dooradering
Grondwaterreservoir
Grote Eenheid Natuur
Klimaatcorridor
Landschapselementen
Nationaal park
Nat middengebied Achterhoek
Natte as
Natuurontwikkelingsgebied
Overgangsgebied
Overgangslandschap
Recreatief landschap
Recreatieve dooradering
Rode Lijst soort
Ruigte
Ruilverkaveling
Ruimte
Struweel
Toevoergebied
Tuinbouw
Uitwisselingsgebied flora en fauna
Vanggebied
Verbindingsgebied
Weidebouw
Zandgebied
Zandlandschap

Deze toelichting hoort bij de Atlas kernkwaliteiten behorend bij de informatie over Groene Ontwikkelingszone.